

Žvelgiant į pirmų keturių šių metų mėnesių Valstybinės mokesčių inspekcijos (VMI) duomenis, kyla klausimas, ar tikrai alkoholio rinkos tendencijos tokios, kokių tikisi šalies įstatymų priėmėjai. Pradėtas įgyvendinti ilgalaikis akcizų planas, todėl akcizai visoms kategorijoms augo ir pernai, ir šiemet, be to - augs ir kitamet. Tačiau skaičiai rodo, kad tendencijos nėra pačios geriausios - jau pasiekėme stadiją, kai į valstybės biudžetą stipriojo alkoholio ir kai kurių kitų alkoholinių gėrimų akcizai nebesurenkami taip, kaip buvo prognozuojama.

Dar metų pradžioje duomenys bylojo, kad pirmą kartą per 6-erius metus ne visos alkoholinių gėrimų kategorijos pernai surinko planuotą akcizą į valstybės biudžetą. Lyginant 2022 ir 2021 metų skaičius, akcizo iš spiritinių gėrimų pernai surinkta 0,1 proc. mažiau, nepaisant to, kad akcizai alkoholiniams gėrimams nuosekliai didinti nuo 2022 m. sausio mėn.

VMI duomenys rodo, kad spiritinių gėrimų nupirkta 5,4 proc. mažiau, lyginant šių metų sausio-balandžio mėnesius su pernai metų tuo pačiu laikotarpiu. Tačiau dar svarbesnis aspektas, į ką verta atkreipti dėmesį - kad spiritinių gėrimų akcizo pokytis lygus 0,0 proc., lyginant šių metų pirmus keturis mėnesius su pernai metų tuo pačiu laikotarpiu. Tai reiškia, kad net padidintas akcizo tarifas nebeatneša papildomų pajamų į valstybės biudžetą.

Žvelgiant į vyno kategoriją, VMI duomenys rodo, kad, lyginant 2023 metų pirmus keturis mėnesius su 2022 metų tuo pačiu laikotarpiu, vyno parduodami kiekiai šiemet smuko 8,1 proc., o akcizų per tą laikotarpį šiemet surinkta jau tik 2,9 proc. daugiau nors akcizas nuo sausio mėn. ženkliai augo.

Alaus, lyginant pernai metų pirmus keturis mėnesius su šių metų tuo pačiu laikotarpiu, šiemet nupirkta 0,2 proc. mažiau, tačiau akcizų surinkta 9,5 proc. daugiau.

Bendrai per 2023 metų balandžio mėnesį akcizų surinkta 7,2 proc. mažiau nei per praėjusių metų balandį, o iš viso per keturis pirmuosius metų mėnesius akcizo surinkta 2,6 proc. daugiau (kovą šis skaičius buvo plius 6,9 proc.), nei per 2022 m. pirmuosius keturis mėnesius.

Šį rudenį metas diskusijoms

Įmonės, priklausančios alkoholinių gėrimų gamintojų ir importuotojų asociacijai (LAGGIA), palaiko ilgalaikę akcizų politiką. Tačiau svarbu prisiminti, kad kitamet bus paskutiniai metai, kai galios esamas planas. Todėl, net ir atsižvelgiant į šiuo metu nestabilią politinę padėtį,

tikimės, kad jau ateinantį rudenį, ruošiantis kitiems metams, prasidės diskusijos dėl kito ilgalaikio akcizų plano. Ir tam, kad diskusijos būtų racionalios, būtina atsižvelgti į keletą esminių aspektų.

Visų pirma, pasienio prekyba. Šiuo metu stipriųjų alkoholinių gėrimų ir vyno kategorijose Lietuvoje šie gėrimai yra brangiausi regione, todėl pralaimime šalims kaimynėms konkurencinėje kovoje. Pasienio prekyba su Latvija, Lenkija klesti jau keletą metų, žmonės ten vyksta apsipirkti įvairių prekių, tikrai ne išimtis ir alkoholiniai gėrimai, kurie yra pigesni dėl akcizų politikos mūsų šalyje.

Šiuo atveju nereikia pamiršti Estijos pavyzdžio, kai 2016-2018 metais ten buvo vykdoma alkoholio akcizų didinimo politika, neatsižvelgiant į aplinkinių valstybių veiksmus ir akcizams taikomus skirtumus. Visgi, Estijos Vyriausybė 2019 metais priėmė sprendimą mažinti akcizus alkoholiui 25 proc.

Ir mūsų žiniasklaidoje 2019 metais buvo plačiai aptariama, kaip Estijoje anksčiau padidinti akcizai alkoholiui neigiamai paveikė jų surinkimą į Estijos valstybės biudžetą, o dalis pirkėjų alkoholį įsigydavo Latvijos-Estijos pasienyje. Pastebėta, kad taip pradėjo elgtis ir laivais į Taliną atplaukiantys suomiai.

Deja, nors aiškių skaičių ir tyrimų mūsų šalyje apie pasienio prekybą vis dar nėra, ši problema yra nenuginčijama, tai įrodė ir pandemijos metai bei dėl uždarytų sienų besikeičiantys skaičiai.

Verta labiau atsižvelgti į 1 laipsnio apmokestinimą – kalbėti apie tai, jog jis būtų kuo vienodesnis tarp skirtingų alkoholinių gėrimų kategorijų. Visiškai nesvarbu, koks alkoholis yra vartojamas, nėra geresnio ar blogesnio alkoholinio gėrimo – viskas priklauso nuo suvartojamo kiekio.

Visgi, šiuo metu alaus, vyno ir stipriojo alkoholio 1 laipsnio apmokestinimas yra itin išsibalansavęs ne tik mūsų šalyje, tačiau ir ženkliai skiriasi nuo kaimyninių šalių. Tokia akcizų politika, kokią turime dabar, skatina pasienio prekybą su Lenkija ir Latvija.

Viešojoje erdvėje vis pasigirsta nuomonės, kad lietuviai vartoja itin daug stipriojo alkoholio, tačiau pastarųjų metų skaičiai rodo kitas tendencijas. Tikime, kad vienodesnis vieno laipsnio apmokestinimas skirtingiems alkoholiniams gėrimams galėtų prisidėti prie to, kad į valstybės biudžetą būtų surenkamos lėšos iš akcizo, kurios skiriamos valstybei būtinoms reikmėms.

Mantas Zakarka, Lietuvos alkoholinių gėrimų gamintojų ir importuotojų asociacijos (LAGGIA) vadovas, lobistas

Get real time update about this post category directly on your device, subscribe now.

[Subscribe](#)